

Inleiding

Het is niet zo dat je minder hard hoeft te studeren voor een meerkeuzetentamen, dat je zo'n tentamen met een paar simpele trucs wel haalt, of dat er alleen feitenkennis wordt getoetst. Voor deze toets gelden dezelfde randvoorwaarden als voor andere toetsvormen.

Het brein is geprogrammeerd om 'signaalwoorden' en afwijkende woorden te onderzoeken. Zoals al eerder beschreven: als er informatie binnenkomt, gaat die informatie acuut op zoek naar vergelijkbare netwerken, naar associaties, patronen, naar eerdere verbindingen. Kan hij niets aan doen. Zo werkt hij nu eenmaal. Bij meerkeuzevragen gaat het brein de kernwoorden uit zowel de vraag als de vier mogelijke antwoorden scannen: heeft het dat eerder gezien, zijn daar al verbindingen van bekend, wat vindt het daarvan? Enzovoort. Kost een hoop energie (technisch gezien: zuurstof, glucose en water). Hij scant dus vooral op herkenning. Maar nagaan of hij iets herkent, of wat het antwoord op de vraag is, zijn echt twee verschillende dingen! Je bent eigenlijk niet geïnteresseerd in alleen maar herkenning. Je wilt vooral een antwoord op de vraag.

Aanpak

1. Maak het tentamen in drie rondes.

Door met rondes te werken, pluk je eerst het laaghangende fruit. Je zet je breincapaciteit in op de grootste slaagkans. In het begin van het tentamen heeft je brein namelijk nog de meeste zuurstof en voeding (glucose). Het is op z'n best. Maak daar gebruik van: in de eerste ronde maak je alle vragen die je meteen weet. In de tweede ronde de moeilijkere vragen. In de laatste ronde de aller-moeilijkste vragen.

2. Dek de antwoorden af. Herformuleer de vraag alsof het een open vraag is. Werk deze open vraag uit op een apart wit blaadje.

Stel dat deze vraag wordt gesteld op een tentamen:

'We spreken in de economie van schaarste, wanneer

A de middelen de mogelijkheden overtreffen;

B er in vergelijking tot de behoeften niet voldoende middelen voorhanden zijn;

C er in vergelijking tot de middelen niet voldoende behoefte aan een bepaald goed is;

D er voldoende middelen zijn om in de behoeften te voorzien.'

De signaalwoorden zijn 'economie – schaarste – middelen – behoeften – een goed'. Als je het brein zijn gang laat gaan, gaat het dus los op die signaalwoorden. Het gaat de signaalwoorden scannen, op zoek naar verbanden en verbindingen. Levert vooral veel drukte op daarboven, niet zozeer een antwoord. Moet je niet hebben.

Maak er dus eerst een open vraag van. In dat geval bijvoorbeeld: 'Wanneer spreek je in de economie van schaarste?'. Die vraag gaat linea recta, eenrichtingsverkeer, het brein in. Scheelt heel veel kilometers daarboven. En je hersenen kunnen rustiger en sneller op zoek naar het antwoord. Dat antwoord werk je uit op een apart papier. Zodat je achteraf je afgelegde route in je brein-TomTom kunt beoordelen: heb je de juiste wegen begaan? Of zat je op de verkeerde kaart, verkeerde afslag, veel te veel omwegen?

Je werkt je antwoord op het witte vel uit. Dan pas kijk je naar de vier antwoorden. Als je naar die antwoorden kijkt, vraag je je af; 'Welk antwoord dat ik heb uitgewerkt, lijkt het meeste op het

antwoord dat ik zelf gegeven heb?’

(Als je geen wit vel mag gebruiken tijdens een tentamen om antwoorden uit te werken (of als een faculteit geen oefententamens ter beschikking stelt), laat de studentvertegenwoordigers daar dan officieel toe verzoeken en als dat niet helpt, flink stampeï maken. Daar hebben jullie namelijk recht op en het zijn twee basale voorwaarden van succesvol leren en reproduceren.)

3. Terugplaatsen en omgaan met twijfel

Wat nu als jouw antwoord niet meteen een hit oplevert als je de antwoordmogelijkheden van de tentamenvraag ziet? Als je jezelf de vraag stelt: ‘Welk antwoord lijkt het meest op mijn eigen antwoord?’, kun je er vaak al twee wegstrepen waarvan je weet dat die het niet gaan worden. Plaats de twee antwoorden die overblijven dan terug in de vraag en zie welke het meest logisch is: ‘Je spreekt in de economie van schaarste als [antwoord 1..]’, en ‘Je spreekt in de economie van schaarste als [antwoord 2...]’.

Als je er op deze manier niet uitkomt, gooi het dan over een andere boeg. Als je het op bewust niveau niet meer weet, dán maar op onbewust niveau. Hoe zeker weet je dat alternatief één waar is, op een schaal van één tot honderd? En alternatief twee? Ga voor het eerste cijfer dat in je opkomt! Stel dat je op 79 en 81 uitkomt. Dan is het logisch dat je twijfelt: die liggen ontzettend dicht bij elkaar. Je aarzeling klopt. Maar 81 is nog wel steeds 2 meer dan 79, dus kies je voor het antwoord van 81.

4. Voor alle vragen geldt dat je alleen gegeven antwoorden verandert op basis van nadenken en nieuwe invalshoeken. De eerste keuze is vaak beter dan achteraf verbeteren. Hou dit eens bij op een tentamen. Geef bij iedere vraag aan hoe zeker je bent van je antwoord, op een schaal van één tot vijf (code vijf is ‘zeker weten’). Geef ook een markering bij de vragen die je uiteindelijk hebt verbeterd. Die informatie heb je straks nodig voor de analyse:

- Als je een antwoord herzien hebt, hoe zeker was je in eerste instantie van je antwoord?
- En heb je dan ten goede verbeterd of niet?

Als je de vragen die je ‘zeker wist’ (code vijf) allemaal ‘fout verbeterd’ hebt, dan is de oplossing heel eenvoudig: hou daar de volgende keer dan mee op! Als je ziet dat je bij code twee of code drie terecht verbeterd, dan is het slim om dat te blijven doen.

Met name sociaal vaardige studenten lijken moeite te hebben met deze toetsvorm. Hun bedrading lijkt ingesteld op flexibiliteit en meebuigen: ‘Ja, maar dat kan ook waarschijnlijk, laten we dat niet uitsluiten ...’ Als we het er zo over hebben zie ik inderdaad ook mogelijkheden dat ...’. Als dit voor jou geldt, realiseer je dan dat een meerkeuzetentamen iets anders is dan een sociale of politieke arena. In deze toetsvorm kun je dit talent (want dat is het), niet kwijt. Integendeel. Hier gelden andere wetmatigheden die je simpelweg kunt opvolgen om er succes mee te hebben. Probeer het maar eens!

Meer weten?

De studentenpsychologen van de Universiteit Leiden hebben een mooie website ontwikkeld waar verschillende soorten tentamens beschreven worden en Cps voor een slimme aanpak daarvan. Check deze site eens: <http://www.studietips.leidenuniv.nl/tentamens.html>

Bron: ‘Nog Slimmer! Wegwijzer voor efficiënt en effectief studeren. Mirjam Pol, 2016. Hoofdstuk 8